
Kinseldam: een nieuwe vooroever

FOTO: LEO BOON

Reuzenster tussen twee Kokmeeuwen

Ellen de Bruin

Woensdag 28 november 2001 las ik een interessant bericht in het Amsterdams Stadsblad. Het betrof de bekendmaking door Rijkswaterstaat dat het een natuurontwikkelingsproject gaat realiseren aan de Waterlandse kust. Het Gemeentelijk Grondbedrijf Amsterdam is hierin de opdrachtgever. Projectbureau IJburg is de uitvoerder. Naar aanleiding van dit bericht ben ik op zoek gegaan naar meer informatie over dit project.

De doelstelling is luw open water en verlandingsnatuur langs de Waterlandse kust te ontwikkelen. In het kader van de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken heeft het Grondbedrijf een vergunning gekregen voor het maken van een luwtegebied in het Markermeer, aan de oostkant van polder IJdoorn. In deze relatief ondiepe en beschutte zone is immers het meeste natuurrendement te verwachten.

Het gebied gaat bestaan uit een luwtedam en een achterdam, met daartussen een zgn. verondieping; een stuk ondieper gemaakt water. Een lage dijk dicht onder wateroppervlak en verondiepingen voor de kust moeten het water tussen de dijk en de kust rustiger maken. Mede door de aangroei van Driehoeksmosselen, die zuiverend werken, zal het water helderder worden. Dan ontstaan goede leefomstandigheden voor planten en dieren die reeds elders in ondiepe gebieden van het IJmeer voorkomen. Watervogels krijgen hier een nieuwe plaats om rust en voedsel te vinden. Het gebied is met name aantrekkelijk voor plantenetende vogels als Meerkoet, Knobbelzwaan en diverse soorten eenden, waaronder de Krooneend. Ondanks de aanwezigheid van de Driehoeksmosselen, verwacht

men er minder duikeenden doordat de locatie aan beide zijden door land begrensd wordt. Aan de Uitdammerdijk wordt een uitzichtspunt aangelegd. Hiertoe wordt buitendijks een nieuw stukje land gemaakt op de plaats waar het beschutte water achter de dam overgaat in het ruwe open water van het IJmeer. Vanaf dit punt kan locatie en werking van het natuurontwikkelingsproject optimaal bekeken worden. Met deze locatiekeuze wordt tevens rekening gehouden met de bestaande Ringslangpopulatie langs de dijk. Op het voorland komen geen recreatieve voorzieningen zoals bankjes, wel wordt een informatiebord geplaatst.

De vooroever dient als compensatie voor de negatieve gevolgen voor de natuur, die de aanleg van IJburg heeft. Het klinkt mij enigszins vreemd in de oren: eerst land winnen in het IJmeer en vervolgens ter compensatie een extra stuk droogleggen. Aan de andere kant levert het in de komende periode wellicht leuke vogelsoorten op. Zo zag ik op de DBA-site (www.dutchbirding.nl) een foto van een Reuzenster, genomen door Leo Boon op 25 juni 2002. De stern zit op het pas opgespoten zand

van één van de nieuwe dammen. Op 13 juli zag ik er zelf 77 Zwarte Sterns. Na de aanleg wordt het natuurbeheer overgedragen aan Staatsbosbeheer en het technisch beheer aan Rijkswaterstaat. Natuurlijke processen krijgen voorrang: er wordt beheerd op overstromingsdynamiek en vegetatiesuccessie. Men richt zich dus niet op het voorkomen van soorten of aantallen, maar juist op de opvolging van vestiging en verdwijning van soorten.

Hopelijk groeit het eiland niet te snel dicht, zoals je nu bijvoorbeeld in de Kinsel al ziet gebeuren. Tijdens de aanleg wordt rekening gehouden met het broedseizoen.

Inmiddels is men met het opspuiten van de dammen begonnen. Het zand is afkomstig van de zandwinning uit de vaargeul Amsterdam-Lelystad. De dammen worden tot een hoogte van NAP +0,50 aangelegd. De luwtedam wordt pas definitief afgewerkt met een stortsteendam op het moment dat de hoogte van de dam tot een niveau van NAP +0,30 is gezakt. Omdat dit wel 1000 dagen kan duren, wordt het project volgens planning pas halverwege 2005 afgerond. In werkelijkheid kan het nog langer duren, omdat de uitvoering later is gestart dan gepland. Het is spijtig te moeten constateren hoe gemakkelijk wordt bezuinigd op natuurcompensatie. Oorspronkelijk zou het gebied 220 hectare beslaan. Door kostenbesparende maatregelen, beschreven in het definitieve ontwerp van maart 2001, wordt de uiteindelijke oppervlakte echter veel kleiner; volgens Milieucentrum Amsterdam nog maar 50 hectare. Ook de mate van verondieping wordt geringer dan in het oorspronkelijke plan. Het project heeft een budget van 14,7 miljoen euro.

Ontwerpschets van de Kinseldam t.o.v. de Waterlandse kust

Literatuur

- Projectbureau IJburg. Definitief ontwerp, Ontwerp oeverwal, Natuurontwikkeling Waterlandse kust, maart 2001.
- Projectbureau IJburg. Addendum Definitief ontwerp, Ontwerp oeverwal, Natuurontwikkeling Waterlandse kust, april 2001.
- Projectbureau IJburg, Gemeente Amsterdam. Aanvraag vergunning Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken Waterlandse kust, 19 september 2001.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Beschikking nummer 1326aANY.01, 19 november 2001.
- Amsterdams Stadsblad, 28 november 2001. Bekendmaking besluit Wet beheer rijkswaterstaatswerken ten behoeve van realisatie natuurontwikkelingsproject Waterlandse kust, ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat.
- Milieucentrum Amsterdam. IJburg, een milieuvriendelijke wijk? Informatie vanaf Internet, <http://www.pz.nl/mcamsterdam/ruimte/ijburg/rapport.asp>.